

Geachte collega,

Met genoegen hebben wij de aanmelding van uw leerlingen voor de voorronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2008 ontvangen.

U ontvangt hierbij de opgavenpakketten, het bronnenboekje en de toelichting voor docenten met het scoreformulier. Daarnaast informeren wij u over de te volgen procedures.

De voorrondetoets

Wij vragen u de toets af te nemen gedurende **twee klokuren (120 minuten)** in de week van 17 tot en met 21 maart a.s. Evenals vorige jaren willen we u enige speelruimte bieden bij de planning van de voorronde op uw school. Uitgaande van de voor een olympiade onontbeerlijke sportiviteit vragen wij u om de toets af te nemen, de opgaven weer in te nemen en geen ruchtbaarheid te geven aan het flexibele tijdstip van afname van de toets. Op deze wijze denken wij een redelijke waarborg te hebben voor de vergelijkbaarheid van de werken.

Leerlingen dienen tijdens de toets de beschikking te hebben over een exemplaar van **De Grote Bosatlas, 52^e of 53^e editie**. Daarnaast mogen ze gebruik maken van een rekenmachine, een liniaal of een geodriehoek en kladpapier. De toets wordt gemaakt op officieel schoolpapier.

Correctie

Wij vragen u het gemaakte werk te corrigeren volgens het bijgevoegde correctiemodel, met inachtneming van de scoringsvoorschriften. De scores van uw kandidaten dient u vervolgens op het te kopiëren scoreformulier (achterin de toelichting voor docenten) in te vullen. Dit formulier en de werken van de leerlingen met **een score van 40 punten of meer** van uw school ontvangen wij graag *uiterlijk maandag 31 maart a.s. op de SLO*. Opgaven, die na deze datum binnenkomen, kunnen in verband met een strakke planning helaas niet meer in behandeling genomen worden, dat wil zeggen dat ze niet meer naar de correctiecommissie worden verzonden.

U kunt de werken (indien gewenst aangetekend) als volgt adresseren:

SLO Nationale Aardrijkskunde Olympiade
secretaresse Marian Bijkerk
Postbus 2041
7500 CA Enschede

De ingestuurde werken worden nogmaals bekeken door de olympiade-correctiecommissie, waarna de 25 beste kandidaten worden uitgenodigd voor de eindronde.

Correspondentie over de voorronde is niet mogelijk. De uitslag van de tweede correctie is bindend.

De door u ingestuurde werken worden niet geretourneerd. Ze worden na de prijsuitreiking vernietigd.

Eindronde Olympiade

De resultaten van de voorronde worden op 14 april bekendgemaakt aan de scholen van de 25 eindrondedeelnemers. Daarnaast wordt de lijst met eindrondekandidaten die dag gepubliceerd op de website van de aardrijkskunde-olympiade (www.aardrijkskunde-olympiade.nl). Hebt u op 18 april geen bericht ontvangen dan is geen van uw kandidaten tot de eindronde van de olympiade doorgedrongen.

De eindronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2008 wordt gehouden op 4, 5 en 6 juni a.s. op de Radboud Universiteit te Nijmegen. De deelnemers aan de olympiade, hun docenten en de schoolleiding ontvangen hierover informatie op school (medio mei 2008).

Voorafgaand aan de eindronde is er eventueel nog een voorbereidingsdag voor de deelnemers (eind april of begin mei). Informatie hierover ontvangen zij te zijner tijd.

Indien u naar aanleiding van de voorrondetoets of de Olympiade Aardrijkskunde nog vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met: SLO, Frederik Oorschot, tel. 053 4840258 (email: f.oorschot@slo.nl).

Wij wensen uw kandidaten veel succes!

Correctievoorschrift Voorronde

Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2008

Aanwijzingen voor de docent/corrector

Algemene regels

1. De docent/corrector is verplicht het scoringsvoorschrift voor de scoring van de voorronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade toe te passen.
2. De docent/corrector doet een scorevoorstel. De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
3. De correctiecommissie van de olympiade bepaalt de rangorde van de beste 25 kandidaten.
4. De uitslagen van voorronde en eindronde zijn bindend. Deelname aan de olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

1. De docent/corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
2. Bij de scoring van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
3. Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
4. Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 60 scorepunten toegekend worden.
5. Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
6. Indien in een gegeven antwoord een gevraagde verklaring, uitleg of berekening ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.
7. Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet niet alleen de oorzaak, reden of verklaring worden gegeven, maar ook een onderbouwing met een bron of een opbouw van de uitleg in twee of drie stappen. Voor zo'n volledige uitleg zijn meestal 2 à 3 scorepunten te verdienen. Voor een uitleg die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar een deelscore toekennen.
8. Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
9. Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
10. Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht/beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend maar wel voor een juiste/passende toelichting/argumentatie.

Het verdient aanbeveling het scoren van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van werken enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

A Waterwegen, waterkruispunt en Wijk bij Duurstede

Maximumscore 2

Twee van de onderstaande:

- 1
- Manoeuvrerruimte (wachtruimte) om van de rivier het kanaal op te draaien of omgekeerd
  - Manoeuvrerruimte (wachtruimte) om vanuit stilstaand water stromend water over te steken / opvang van te sterke stromingsverschillen
  - Meer zicht bij de kruising

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste beschrijving is:

- 2
- Eerst heeft er een bochtafsnijding plaats gevonden waardoor de rivier een noordelijker loop kreeg
  - Daarna heeft men zuidelijk van deze loop een nieuwe loop (naar de stuw) aangelegd waardoor het stukje 'Waarden van Gravenbol' als een 'tussenstukje' over bleef dat men ten behoeve van de (water)recreatie heeft laten vollopen met water

1

1

Maximumscore 1

- 3
- Bij lage waterstand in de Lek zou het Amsterdam-Rijnkanaal leeglopen in de rivier / om een voldoende hoog waterpeil in het Amsterdam-Rijnkanaal te handhaven.

Opmerking

Een redenering vanuit een hoge waterstand op de Lek mag ook goed gerekend worden.

Maximumscore 3

- 4
- Driel: deze stuw zorgt voor een grotere afvoer van Rijnwater via de IJssel naar het IJsselmeer (vergroting van de zoetwatervoorraad)
  - Maurik: deze stuw zorgt voor een voldoende hoge waterstand voor het scheepvaartverkeer stroomopwaarts (bevaarbaarheid)
  - Hagestein: deze stuw zorgt voor een voldoende hoge waterstand voor het scheepvaartverkeer stroomopwaarts (bevaarbaarheid)

1

1

1

Maximumscore 1

- 5
- Uit het antwoord moet blijken dat Dorestad aan een splitsing van de Lek en de Oude Rijn lag.

Opmerking

Alleen 'ligging aan bevaarbaar water' is fout.

B De Geul en het Geuldal

- Maximumscore 2
- 1 Twee van de onderstaande:
- meanders
  - natuurlijke overloopgebieden
  - grillig regiem
  - verzanding
  - verwilderling / verleggen van de bedding
- per juist natuurlijk kenmerk 1
- Maximumscore 4
- 2 In de schematische tekening moeten de volgende acht elementen (getekend en/of in woorden) aanwezig zijn:
- meanderbinnenbocht - lage stroomsnelheid - sedimentatie - grindoever
  - meanderbuitenbocht - hoge stroomsnelheid - erosie - afkalvende oever
- Opmerking*
Voor elk ontbrekend element 1 punt aftrekken met een maximum van 4.
- Maximumscore 2
- 3
- Uit de uitleg moet blijken dat hoe langer het rivierwater ergens verblijft / ergens stilstaat, 1
  - hoe meer vervuild sediment er kan bezinken 1
- Maximumscore 2
- 4
- Op de steile dalhelling (de zuidelijke) is geen landbouw mogelijk, hier staan (helling)bossen. 1
  - Op de noordelijke, minder steile dalhelling is het wel mogelijk aan landbouw te doen. 1
- Maximumscore 2
- 5
- Het doel van de EHS is ecologisch waardevolle gebieden met elkaar te verbinden 1
  - Een hamsterpopulatie ontwikkelt zich sneller en sterker indien het leefoppervlak vergroot wordt / indien hamsterpopulaties van elders via de EHS in het leefgebied langs de Geul kunnen komen (eilandtheorie) 1
- Maximumscore 2
- 6
- Uit de verklaring moet blijken dat:
- bij hoge afvoer er aan de oever in de oude mijnbouwgebieden erosie plaatsvindt, waardoor zinkhoudend materiaal wordt meegevoerd (situatiebeschrijving) 1
  - hoe groter de afvoer des te groter het transporterend vermogen van een rivier (algemene regel) 1

C Cyprus, één en één is twee?

1	Maximumscore 1 Irredentisme (het streven naar aansluiting bij Griekenland waar dezelfde bevolkingsgroep woont.)	
2a	Maximumscore 3 Uit het antwoord moet blijken dat met betrekking tot <ul style="list-style-type: none"> - afgrensbaarheid, het Turks-Cypriotische deel van de rest van het eiland is gescheiden door een nagenoeg ondoordringbare en kunstmatige grenslijn - exclusiviteit, als gevolg van etnische zuiveringen de Turks-Cyprioten nu bijna volledig gesegregeerd wonen op Cyprus en het alleenrecht over dit gebied hebben opgeëist - identiteit, de Turks-Cyprioten zich nu sterker kunnen identificeren met elkaar en met de ruimte waarin zij wonen	1 1 1
2b	Maximumscore 2 Voorbeelden van een juist argument vóór zijn: <ul style="list-style-type: none"> - De bevolkingsopbouw wordt evenwichtiger, waardoor er een grotere Turks-Cypriotische bevolking ontstaat, als tegenhanger van de Grieks-Cypriotische bevolking, zodat zij zich verwant /betrokken voelt met dit gebied en zijn bewoners. - De Turken 'gaan op' in de Turks-Cypriotische samenleving, zodat zij zich verwant / betrokken voelen met dit gebied en haar bewoners. Voorbeelden van een juist argument tégen zijn:	1 1
3a	Maximumscore 2 Juiste argumenten zijn: <ul style="list-style-type: none"> - De plaatsnamen zowel in het noorden als in het zuiden zijn in het Turks geschreven. - De tweedeling tussen het noorden en het zuiden door de 'Green Line' is duidelijk te zien / de verdeeldheid van het eiland wordt benadrukt. per juist argument	1 1
3b	Maximumscore 2 Juiste argumenten zijn: <ul style="list-style-type: none"> - De plaatsnamen zowel in het noorden als zuiden zijn in het Grieks geschreven. - De tweedeling tussen het noorden en zuiden is niet duidelijk aangegeven / de eenheid van het eiland wordt benadrukt. per juist argument	1

D Weggaan om te blijven

- Maximumscore 2
- 1 Uit het antwoord moet blijken dat:
- Cultureel: er steeds meer culturele uitwisseling is / de gehechtheid aan de eigen cultuur en het belang van tradities steeds minder een belemmering zijn om te migreren. 1
  - Economisch: onder invloed van de globalisering zijn de economische verschillen tussen rijke en arme landen nog verder toegenomen. 1
- Maximumscore 1
- 2a Eén van onderstaande:
- Immigratie in Nederland (vanuit Oost-Europa)
  - Emigratie naar Nederland (vanuit Oost-Europa)
- Maximumscore 3
- 2b
- Het aantal Roemeense en Bulgaarse migranten groeit sterk in 2007 en het aantal Polen daalt of stabiliseert 1
- Uit de verklaring moet blijken dat:
- Roemenië en Bulgarije pas sinds 2007 lid van de EU zijn; Polen is dat al sinds 2004 (situatiebeschrijving) 1
  - Hoe dichter bij het moment waarop migratiebeperkingen worden opgeheven, des te meer migranten er zullen zijn (algemene regel) 1
- Maximumscore 2
- 3
- Oekraïne of Wit-Rusland 1
  - GB 52e druk: 80A of 80F, GB 53e druk: 88A of 88F of 81A 1
- Maximumscore 1
- 4 gezinsvorming
- Maximumscore 1
- 5 Voorbeelden van een juiste aanwijzing zijn:
- Migranten bouwen huizen in herkomstgebieden met gespaard geld.
  - Akkers zijn vaak verwaarloosd / liggen braak.
- Maximumscore 2
- 6 Voorbeelden van een juiste uitleg zijn:
- Migranten die naar het buitenland vertrekken, kunnen van daaruit geld overmaken naar de achterblijvende familie. Hierdoor kunnen deze in de streek van herkomst blijven wonen.
  - Migranten die naar het buitenland vertrekken, keren uiteindelijk terug om met het verdiende geld een eigen bedrijf te beginnen.
- Maximumscore 2
- 7
- op regionale schaal neemt het af door de overmakingen van migranten naar familie in het vertrekgebied 1
  - op lokale schaal neemt het toe omdat niet elke familie geld ontvangt 1
- Maximumscore 1
- 8 transporteerbaarheid

E	El Niño	
1	Maximumscore 1 zuidoost	
2	Maximumscore 1 de draaiing van de aarde / de corioliskracht	
3a	Maximumscore 1 bij Azië De wind neemt water mee vanuit het oosten van de Grote Oceaan en stuwt het water richting Azië	0 1
3b	Maximumscore 1 De bovenste 50 meter bestaat meer uit relatief warm water Toelichting: het water bevindt zich tijdens de hele 'reis' in de tropische zone en is onderweg door de zon verwarmd	0 1
4a	Maximumscore 1 aan de kant van Azië	
4b	Maximumscore 1 een lagedrukgebied	
5	Maximumscore 1 Het water zal meer richting Zuid-Amerika stromen / zal minder richting Azië stromen.	
6a	Maximumscore 1 De wip staat aan de kant van Zuid-Oost-Azië hoger omdat veel warm water richting Zuid-Amerika is gestroomd	0 1
6b	Maximumscore 4 <ul style="list-style-type: none"> ● Toen viel er 50-100 mm minder neerslag dan er normaal valt in september Uit de verklaring moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> ● ten gevolge van de afzwakking van het lagedrukgebied ● er minder lucht opstijgt ● en er dus minder waterdamp kan condenseren 	1 1 1 1

Scoreformulier Voorrondetoets Aardrijkskunde Olympiade

Naam school .....

Postadres .....

Postcode en plaats .....

Telefoon school .....

Naam docent(e) .....

Telefoon privé .....

De toets is afgenomen op ..... maart 2008 van ..... tot ..... uur.

	Naam leerling	(Totaal)score in punten
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		

Bij meer dan 15 kandidaten kunt u dit formulier kopiëren en doornummeren.

Datum ..... Handtekening.....